

OPONENTSKÝ POSUDEK

Na bakalářskou skladbu a písemnou práci Jana Rösnera

Jan Rösner patří k výrazným osobnostem naší katedry. Považuji jej za vyhraněný tvůrčí typ, který se nerozpakuje jít po méně schůdné cestě, pakliže je přesvědčen o tom, že může vést k cíli. Jan je navíc jednou z hybných sil Ensemble Terrible, který je důležitým obohacím tvůrčího kvasu a kulturního dění na naší katedře. Také v mnohých odborných debatách projevil bystrý úsudek a nešetřil břitkou kritikou, ale, na rozdíl od některých ostatních kolegů, také schopnost podívat se na problém jinýma očima a připustit odlišný názor.

Z Rösnerovy práce s názvem **Tempová modulace a simultaneita v díle Elliotta Cartera** mám hned dvojí radost. Jednak evidentně souvisí se získanými poznatky během diplomantova studia na HAMU, jmenovitě s hodinami teorie skladby Ivy Oplištilové, která se tomuto tématu se studenty zevrubně věnuje, ale především jsem během její četby nabyl dojmu, že jsem svědkem zápalu a nadšení pro daný problém, které v důsledku vedou k posunu a prohloubení jeho vlastního kompozičního uvažování.

Práce je koncipována přehledně, na několika zásadních Carterových dílech ukazuje Rösner vývoj jeho kompozičního přístupu k danému problému. Za obzvláště cenné považuji, že diplomant dospěl k poznání hlubších strukturálních souvislostí mezi tempem (potažmo časem), prostorem, tónovými výškami a barvou, které může být (jak ostatně dokládá i závěr práce) odrazovým můstkem pro další prohloubení jeho vlastního skladatelského uvažování. Text je psaný přehledně, bez zbytečných cizích pojmů a „krasomluvy“, na druhou stranu se občas neubrání určitým neobratnostem. Ty jsou, myslím, z části dané převodem informací čerpaných z anglických pramenů, ale možná i nedostatkem „tréninku“ jazykového citu. Ten lze získat především čtenější prací na psaném odborném textu. Ve vztahu k hodnocení práce to je zanedbatelné. Je to myšleno spíše jako podnět k reflexi, zda by diplomant takový trénink uvítal. Jsem přesvědčen, že by tím jeho text nepochybně ještě stoupl.

Následující je míněno jako podněty pro diskuzi: Vypořádejte se s pojmy *tempo a hybnost* užívanými V. Tichým ve vztahu k vašemu užívání pojmu *rychlost*. Rozviňte více souvislosti mezi tvorbou Ch. Ivese a E. Cartera. Uveďte a popište příklady současných skladeb pracujících s tempovou modulací a simultaneitou.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm A.

Diplomní skladba **For 12 Instruments** prokazuje v 11 minutách bezpochyby vysokou kompoziční úroveň svého autora. Je psaná jistou rukou, avšak ne „na jistotu“. Jako její východisko vidím ideu proměny tempa na základě cyklu tempových modulací, druhou strukturální vrstvou je gestická proměna artikulace elementárního tónového materiálu sestávajícího především ze stupnic, třetí vrstvu (či proces) spatřuji v proměně témbu z převažujících šumových složek do barvy připomínající stále více sinusový signál. Tyto tři procesy či vrstvy se ve skladbě prolínají, avšak nejsou konvergentní, ani se nějak očividně neovlivňují.

Z počátku vnímám jednotlivé bloky, ohraničené většinou tempovou modulací, jako statické obrazy. Mám dojem, jako bych se díval do zvukového krasohledu a občas jím pootočil či zatřepal. Poznenáhlu začínají vstupovat stoupající linie. Jednotlivé bloky přestávají být statické a stávají se více procesuálními. Za nejpůsobivější považuji závěr skladby od poloviny osmé minuty, po dynamickém vrcholu, ve kterém tyto procesy vstupují do slyšitelnějších vzájemných vztahů. V několika momentech se hudba ocitá v jakémsi stavu beztlíže, kdy není úplně jasné, jestli jde pohyb nahoru nebo dolů, zda zpomalujeme či zrychlujeme, apod. Dle mého názoru (a nevím, jestli to autora potěší), to v důsledku působí velmi silným emocionálním dojmem.

Partitura skladby je jedním slovem vynikající a její grafická úroveň nezapře zkušeného notografa, který má za sebou řadu edičních počinů pro různá nakladatelství. Snad jen bych uvažoval, jestli slovo „instruments“ v názvu nenahradit slovem „players“ nebo „performers“, když ve skutečnosti hraje ve skladbě nástrojů 14.

Náměty k diskuzi: Po přečtení Rösnerovy písemné části diplomního úkolu mě při poslechu skladby často napadalo: Jak by asi vypadala, kdyby ji autor zkomponoval až po ní? Do jaké míry je tempová modulace ve skladbě vnějším elementem a do jaké míry se podílí na formování ostatních složek hudební struktury? Skladbu vnímám jako velmi blízkou ke kompozičnímu stylu diplomantova školitele Luboše Mrkvičky. Je to vědomé? Jakým směrem se v tomto smyslu Jan Rösner chce v budoucnosti ubírat?

Skladbu doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm A.

V Praze 15.6.2020

doc. MgA. Slavomír Hořínka, Ph.D.